

TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN KIRSAL TURİZME BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK NİTEL BİR ARAŞTIRMA¹

A QUALITATIVE RESEARCH ON THE STUDENTS TAKING TOURISM EDUCATION FOR ASSESSMENT OF THEIR VIEWS ON RURAL TOURISM

Utku ONGUN², Bekir GÖVDERE³, Tuncay ÇELİK⁴

Öz

Bu nitel araştırmada, Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu'nda (BHTMYO) önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan 10 öğrencinin kırsal turizmde bakış açıları incelenmiş ve verilerinin toplanabilmesi için biri görüşme yapılan kişilerin demografik bilgilerinin yer aldığı bilgi formu, diğeri ise yarı yapılandırılmış görüşme sorularını içeren iki adet ölçü aracı kullanılmıştır. Araştırmadaki erkek öğrencilerin kırsal turizmde çalışabilecekleri yönündeki beyanlarına karşın bayan öğrencilerin hiçbir koşulda kırsal turizmde çalışmayacaklarını beyan etmeleri dikkate alınması gereken önemli bir unsurdur. Katılımcıların büyük çoğunluğu hafta sonu piknik yapma başta olmak üzere, bisiklete binme, yürüyüş, olta balıkçılığı, kuş gözlemciliği ve paraşütle atlama gibi kırsal turizm aktivitelerine katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar, kırsal turizm ile birlikte yerel halkın refah düzeylerinin yükseleceği, fakat buna karşılık doğal alanların rant uğruna tahribat edileceği ortak görüşüne sahiptirler. Bu araştırma, BHTMYO Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı'nda öğrenim gören öğrencilerin, öğrenim gördükleri süreçte ve mezuniyet sonrası iş hayatlarında kırsal turizmde yönelik bakış açılarının bilinmesi ve davranışlarının ne olacağına tespiti açısından önem arz etmektedir. Ayrıca bu konuda yapılacak bilimsel çalışmaların alt yapısının oluşturulmasında önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nitel Araştırma, Kırsal Turizm, Turizm Eğitimi.

¹Bu çalışma 28 - 30 Eylül 2016 tarihleri arasında Bakü-Azerbaycan'da düzenlenen 1. Uluslararası İktisadi ve İdari Perspektifler Kongresi: Yeni Bölgesel Vizyonlar'daki özet sunumun genişletilmiş halidir.

²Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, utkuongun@mehmetakif.edu.tr

³Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, bekirgovdere@sdu.edu.tr

⁴Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, tcelik@erciyes.edu.tr

Abstract

In this qualitative research, views of the ten students taking associate level tourism education at Bucak Hikmet Tolunay Vocational High School on rural tourism are examined. In order to collect data, two different measurement tools are used in the study. One of the tools is the information form which contains the demographic data of the students and the other one is the semi-structured interview question form. It is an important element to consider that although male students declared their intention to work in rural tourism; female students stated that they would not work in rural tourism under any circumstances. Majority of participant students declared that they have attended some urban tourism activities such as weekend picnics, cycling, trekking, handline fishing, birdwatching and parachuting. All participants agree on the fact that rural tourism would enhance the welfare level of local people. However, they also share the view that rural tourism may also result in destruction of natural touristic areas. This research has the importance of understanding the participant students' perspective about rural tourism and their behavioral patterns during associate level study and postgraduate career periods. It is also expected that this study would contribute to establishment of groundwork for the scientific research to be done in the future.

Keywords: *Qualitative Research, Rural Tourism, Tourism Education.*

1. GİRİŞ

Türkiye’de turizm sektörü özellikle 1990’lı yılların sonuna doğru hızlı bir ivme göstererek önemli sektörlerden biri haline gelmiştir. Türkiye, 2015 yılı itibarı ile dünyada en çok turist ağırlayan ülkeler sıralamasında altıncı sırada, turizm gelirleri açısından 12. sıradadır. Fakat diğer ülkelerin sıralamalarına bakıldığında dünyada en çok turist ağırlayan ülkeler sıralamasında bizden sonra olan bazı ülkelerin turizm gelirlerinin bizden daha fazla olduğu görülmektedir. Turizm gelirlerini yükseltmek için turizm ürün çeşitliliğini artırmak ve bunun için de kitle turizminin yanında alternatif turizm türlerine de ağırlık verilmelidir. Türkiye’nin coğrafi özellikleri göz önüne alındığında alternatif turizm türleri içerisinde olan kırsal turizm bu noktada öne çıkmaktadır.

Günümüzde insanların doğaya olan özlemlerinin artması, sağlıklı yaşam bilincinin oluşması, büyük kentlerin stres ve yoğun temposundan kurtulma isteği ve kentlerde yaşayanların büyük kısmının kır kökenli oluşu ve kırsal yaşama olan özlem gibi etkenler alternatif turizm türlerinden biri olan kırsal turizmin gelişmesini hızlandırmıştır. Bu hızlanma sürecinde turizm eğitimi veren gerek kamu kuruluşlarına gerekse özel kuruluşlara büyük görevler düşmektedir. Emek yoğun olan bir sektörde geleceğin şekillenmesi ancak bu kurumların vermiş olduğu nitelikli eğitimle gerçekleşebilir.

Mesleki ve teknik eğitim almakta olan öğrenciler için mezun olduğunda eğitim aldığı alandaki bir iş kolunda çalışma düşüncesi, ilgili sektördeki kalifiye işgücünün istihdamı, sektöre ilişkin hizmet kalitesinin artırılması, gerekse o alan için ayrılan kaynakların etkin ve verimli kullanılması bakımından önem arz etmektedir. Bu noktada, sektörün ara elaman ihtiyacını sağlayan Meslek Yüksekokullarının önemi büyüktür.

Bu nitel araştırmada, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı altında Otel, Lokanta ve Hizmet Bölümü’nde

öğrenim gören 10 öğrencinin kırsal turizm konusundaki bilgi ve düşünceleri ortaya konulmaya çalışılmış ve gelecekte kırsal turizmin içerisinde yer alma beklentilerine yer verilmiştir. Bu amaçla çalışmanın ilk bölümünde kırsal turizm, turizm eğitimi ve bu çalışmalarla ilgili literatür taramasına, ikinci bölümde ise nitel araştırma hakkında bilgi ve genel değerlendirmenin yapıldığı sonuç bölümüyle çalışmamız sonlandırılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde ikinci verilere dayalı olarak araştırmanın temel kavramları olan kırsal turizm ve turizm eğitimi ile ilgili literatür bilgilerine yer verilmiştir.

2.1. Kırsal Turizm

1990'lı yılların başından itibaren yoğun şekilde turistik tüketicilerde klasik turizm ürünü olarak adlandırılan 3S (Sea, Sand, Sun - Deniz, Kum, Güneş) üçlemesinden, bireysel ve özel ilgi gerektiren ürünlere doğru bir yönelme ortaya çıkmıştır. İnsanlar güneş altında boş vakitlerini öldürmek yerine ulaşım araçlarındaki hız ve konfor sayesinde tatil sürelerini birkaç parçaya bölerek ilgi alanlarına yönelik tatile çıkmayı yeğlemeye başlamışlardır (Kılıç ve Kurnaz, 2010: 40). Kitle turizmine bir tepki olarak doğan ve kitle turizminin alternatifi olmasından dolayı bu turizm faaliyetleri alternatif turizm olarak adlandırılmaktadır.

Alternatif turizm türlerinden biri de kırsal turizmdir. Günümüzde kırsal turizm, tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yörelerde tarım faaliyetlerinin yanı sıra turizm sektörüne bağlı olarak gelişen bir turizm türüdür (Çeken vd., 2012: 12). Alternatif turizm türleri içerisinde, kırsal kültür, doğal çevre ve tarımla bütünleşen, diğer turizm türleriyle de son derece uyum içerisinde olan kırsal turizm (Uçar vd., 2010: 4) birçok olumlu etkilerinden dolayı, gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde, var olan turizm türlerinin alternatifi ya da tamamlayıcısı konumundadır (Soykan, 2003: 1).

Turizm literatürü incelendiği zaman uzmanlar tarafından kırsal turizm çiftlik turizmi, köy turizmi, yayla turizmi, tarımsal turizm, av turizmi, eko turizm (Akça vd., 2001: 31; Soykan, 2003: 2; Şerefoğlu, 2009: 25), yumuşak turizm, yeşil turizm, özel ilgi turizmi, alternatif turizm ve çevresel turizm gibi farklı isimlerde ifade edildiği görülmektedir (Ahipaşaoğlu ve Çeltek, 2006: 13). Bunun nedeni uzmanlar arasında kırsal turizmin kapsamı konusunda ortak bir görüşe sahip olunmamasıdır (Akça vd., 2001: 31). Bu yüzden kırsal turizmle ilgili net bir tanımın yapılması güçtür. Ancak kırsal turizmin ortak noktası kırsal alanlarda gerçekleşiyor olmasıdır (Lane, 1994; Sharpley and Sharpley, 1997; Soykan, 1999; Esengün vd., 2002; Nilson, 2002). Kırsal turizmin uzmanlar tarafından pek çok tanımı mevcuttur, bu tanımlardan bazıları şunlardır:

Küçükaltan'a göre kırsal turizm, insanların devamlı ikamet ettikleri yerler dışındaki kırsal yörelere ziyaretleri, buralarda tarım üreticilerinin ürettikleri mal ve hizmetleri, yörenin doğal dokusuna uygun mekanlarda talep ederek ve yörede para arttırma arzularını minimize ederek geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkilerin bütünüdür (Küçükaltan, 1997).

Yağcı'ya göre kırsal turizm, amacı tarımsal ya da yerel değerlerle içi içe bulunarak hoşça zaman geçirmek olan turistlere, beklentileri yönünde konaklama, yiyecek içecek ve diğer hizmetleri veren küçük ölçekli işletmelerin yer aldığı küçük yerleşimlerde gerçekleştirilen bütün faaliyetlerdir (Yağcı, 2002).

Kırsal turizm, kişilerin doğal ortamda dinlenmek ve değişik kültürlerle bir arada olmak amacıyla bir kırsal yerleşmeye gidip ve o kırsal yerleşmede konaklamaları, yöreye has etkinlikleri izleme ya da katılmalarıyla gerçekleşen alternatif bir turizm türüdür (Soykan, 1999: 68; Kiper ve Yılmaz, 2008: 160).

Diğer bir tanıma göre kırsal turizm, “*kırsal kültür, doğal çevre ve tarımla ve diğer turizm türleriyle de son derece kolay bütünleşebilen bir turizm türüdür*” (Emekli vd., 2006: 331).

Kırsal turizmi daha iyi anlayabilmek için onu oluşturan bileşenleri bilmek oldukça önemlidir. Bu bileşenler; kırsal alanlar, kırsal miras, kırsal yaşam ve kırsal etkinliklerdir. Kırsal alanlar içerisinde doğanın yapısını oluşturan dağlar, ovalar, göller, ormanlar ve manzaralar gibi eşsiz güzellikler bulunmaktadır. Kırsal yaşamın içinde ise, yöreye has geleneksel el sanatları, yerel etkinlikler ve geleneksel yemekler ağır basmaktadır. Kırsal mirasın içinde, yörenin mimarisine uygun köy evleri, tarih öncesine ait kilise ve kalelerden vs. oluşmaktadır. Kırsal etkinliklerde ise, kırsal alanlarda yapılabilecek yürüyüşler, gezintiler, at binme ve bisiklet turları gibi aktiviteler yer almaktadır (Soykan, 2006: 73).

Türkiye’de kırsal turizm gün geçtikçe talebi hızla artan alternatif bir turizm türüdür (Hanedar vd., 2015: 87). Kırsal turizme olan talep artışının nedenlerinin başında, doğal çevreyi ve yerel kültürü koruyan, turizm türü olan eko turizmle birebir uyuşması gelmektedir (Emekli vd., 2006: 331). Ayrıca insanların kırsal alanlarda gerçekleşen kırsal turizmi tercih etme sebepleri arasında: uzaklık, yalnızlık, macera, spor, temiz hava, yaban yaşam, sağlıklı olma isteği, kent yaşamından farklılaşma, kır manzarası, kırsal aktivitelerde yer alma isteği, doğaya karşı ilgi, tarihi alanları keşfetme ve tarihi miras gibi faktörler gelmektedir (Kiper, 2006: 22).

Kırsal turizmin gelişmesiyle birlikte kırsal alanlarda özellikle kadın istihdam düzeyi artmakta, kırsal alandan kentsel bölgeye olan göç yavaşlamakta, kırsal halkta girişimcilik ruhu gelişmekte, kırsal alanlarda elde edilen ürünler taze ya da işlenmiş olarak yerinde aracısız satışı gerçekleşmekte ve yerel halka ek gelir sağlamasından dolayı yörenin gelir düzeyi artmakta buna bağlı olarak da refah düzeyleri yükselmektedir (Soykan, 2004: 14; Ahipaşaoğlu ve Çeltek, 2006: 69; Çeken vd., 2007: 11; Uçar vd., 2010: 89). Bu ve buna benzer kırsal turizmin olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkileri de olmaktadır. Kırsal turizmin gelişmesiyle birlikte tarımdan gelir sağlayan yerel halk, tarım sektöründen turizm sektörüne doğru kaymaya başlayacaktır. Arazi ve gayrimenkul fiyatlarında aşırı artışlar yaşanabilir. Yabancı korkusu ve kültürel kirlenmeye neden olabilir. Kırsal çevre kirlilik, gürültü ve aşırı kalabalık, doğal kaynakların kirlenmesi, yöre halkının yaşam biçiminin değişmesi, suç oranlarında artış, ve biyolojik çeşitliliğin tahribi gibi olumsuzluklar oluşabilir (Kiper, 2006: 36-38; Uçar vd., 2010: 103; Morgül, 2006: 70; Soykan, 1999: 74; Özgünç, 1998: 193). Kırsal turizm bilincinin tam anlamıyla oluşması ve bu bilinç düzeyinin artırılması eğitim ve yayın çalışmalarlarıyla yakından ilgilidir (Hanedar vd., 2015: 87).

2.2. Turizm Eğitimi

Turizm eğitimi, her düzeydeki öğrencilere turizm bilincini, misafirperverliğin temel prensiplerini vermek, turizm sektöründe çalışan personelin, genel ve mesleki bilgilerini arttırmak ve bu sektörde yönetici, iş gören, araştırmacı niteliklerinde uzman, uygulayıcı ve teknisyen yetiştirmek için yapılan her türlü faaliyetlerdir (Tüylüoğlu, 2003: 10). Turizm eğitimi, dar anlamda nitelikli iş gücünün

yetiştirilmesini geniş anlamda ise, tüm toplumun turizm ve turizmin kalkınması konusunda bilinçlendirilmesidir (Aydemir, 2008: 12).

Türkiye’de mesleki turizm eğitimi, örgün ve yaygın eğitim faaliyetlerini kapsayan iki yönlü çalışmalarla sürdürülmektedir. Örgün turizm eğitimi: ortaöğretim, önlisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde verilen eğitimleri kapsamaktadır. Yaygın eğitim faaliyetlerine ise, resmi ve özel kuruluşlar tarafından verilen mesleki kurslar oluşturmaktadır (Boylu, 2004: 98; Ünlüöner, 2004: 111; Ünlüöner ve Boylu, 2005: 15; Pelit ve Güçer, 2006: 143; Ayaz vd., 2012: 104).

Ortaöğretimde mesleki turizm eğitimi, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri ve Anadolu Meslek Liselerinde açılan programlarla yürütülmektedir. Yükseköğretimde turizm eğitimi ve öğretimi, önlisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde gerçekleştirilmektedir (Ünlüöner, 2004: 111).

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’na göre önlisans öğretimi, ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyıllık (bazı üniversitelerde dört yarıyla ek olarak, iki yarıyıldan oluşan yabancı dil hazırlık sınıflarının olması sebebiyle eğitim, öğretim süresi altı yarıyla çıkmaktadır) bir programı kapsayan yükseköğretimdir. Yükseköğretimde önlisans düzeyinde turizm eğitimi, 1970’li yılların ortalarında Boğaziçi ve Ege Üniversiteleri’nde ara insan gücü yetiştirmek üzere açılmış olan önlisans yüksek okullarında bir program olarak faaliyetine başlamıştır (Baltacı vd., 2012: 18). Önlisans düzeyinde eğitim veren okullarda bulunan programların amacı, turizm sektörünün ihtiyaçları göz önünde bulundurularak dil bilen, bilgili, becerili ve uygulama yapabilen personel yetiştirmektir (Türkeri, 2014: 3).

Turizm eğitimi alan öğrencilerin önemli sorunlarından biri uygulama yönelimi eğitimlerinin eksik olmasıdır. Gerek konuyla ilgili gerçekleştirilen çalışma sonuçlarından, gerekse Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde birlik ülkelerinin uygulamalarından kaynaklanan düzenlemeler istikametinde, ilgili kurumlar, 2005 yılından itibaren bu eksikliklerini giderme noktasında bir çaba içerisinde olsalar da hala bu sorunlar devam etmektedir (Emir vd., 2010: 144).

Gelecekte turizm sektörünün işletmecileri, yöneticileri veya iş görenleri olarak kabul edilen turizm öğrencilerinin bakış açılarını dikkate almak, sektörün şekillenmesi ve çeşitlenmesi açısından önemli bir unsur olması nedeniyle öğrencilerle yapılan çalışmalar önem arz etmektedir (Ayaz vd., 2012: 104). Turizm eğitimi alan önlisans düzeyindeki öğrenciler turizm sektöründe ara elaman ihtiyacını sağlaması açısından önem arz etmektedir. Bu öğrencilere yeterli düzeyde bilinçli eğitiminin verilmesi sektörün güçlenmesi açısından da önemlidir.

2.3. Literatür Taraması

Literatür incelendiğinde gerek kırsal turizm gerekse turizm eğitimi ile ilgili pek çok çalışma göze çarpmaktadır. Nitel çalışma ile yapılan kırsal turizm ve kırsal turizmin kırsal kalkınmaya olan etkilerini inceleyen çalışmalara literatürde rastlamak mümkündür. Çeken ve arkadaşlarının (2007) ve (2012), Soykan (1999), (2003), (2004) ve (2006), Emekli ve arkadaşları (2006)’daki çalışmalar ile kırsal turizmde önemli katkı sağlamıştır. Turizm eğitimi açısından Boylu (2004), Ünlüöner (2004), Ünlüöner ve Boylu (2005), Pelit ve Güçer (2006) ve Tülyüoğlu (2003)’deki çalışmalar literatüre önemli katkılar sağlamıştır. Ayaz ve arkadaşları (2012) ile Hanedar ve arkadaşlarının (2015) araştırmaları, çalışmamızın literatür kısmını oluşturmaktadır.

Ayaz ve arkadaşlarının (2012)'deki araştırmasında, lisans ve önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin, kırsal turizme bakış açıları ve algıları incelenmiştir. Araştırmanın evrenini, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulunda ve Cumhuriyet Üniversitesi Cumhuriyet Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği programında turizm eğitimi alan 256 öğrenci oluşturmuştur. Anket tekniğinin kullanıldığı araştırmada lisans ve önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizmi dinlenme, stresten uzaklaşma, heyecan, eğlence ve farklı yaşam tarzlarını öğrenme olarak algıladıkları saptanmıştır. Öğrenciler, kırsal turizmi, kültür ve çevreyi değerlendirme yönünde önemli bir araç olarak görürken, öğrencilerin kırsal turizmle birlikte doğal çevrenin kirleneceği ve bozulacağı yönünde kaygılar taşıdıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmada öğrencilerin kendi işletmesinde olmak şartıyla kırsal turizmde çalışabilecekleri yönündeki beyanları, kırsal turizm gelişiminde dikkate alınması gereken önemli bir sonuç olarak değerlendirilmiştir.

Hanedar ve arkadaşlarının (2015)'deki araştırmada Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencilerinin kırsal turizme yönelik bakış açıları incelenmiştir. 235 öğrenci ile anket çalışması yapılmış, çapraz tablolar oluşturularak Khi-Kare analizleri yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre Tarım Ekonomisi bölümü öğrencilerinin kırsal turizm etkinliklerini ve kırsal turizm tanımını doğru olarak bilme oranı diğer bölümlere göre yüksek çıkmıştır. Öğrencilerin kırsal turizm sektöründe çalışmaya istekli oldukları görülmüştür. Kırsal turizm sektöründe erkeklerin kendi işinin patronu olarak, kadınların ise yönetici olarak çalışmak istedikleri belirlenmiştir. Kırsal turizm etkinliklerini bilen öğrencilerin daha önce kırsal turizm etkinliklerine katıldıkları görülmüştür. Ziraat Fakültesi eğitiminde tüm bölümlere kırsal turizm dersinin verilmesinin ve öğrencilerin bu konudaki farkındalığının artırılmasının gelecekte kırsal turizmin gelişimine katkı sağlayabileceği sonucuna varılmıştır.

Türkiye'de turizm öğrencilerinin kırsal turizme bakış açılarına yönelik Ayaz ve arkadaşlarının (2012) ayrıca Hanedar ve arkadaşlarının (2015)'deki yaptıkları çalışmalar nicel yöntemlerden anket tekniğine dayalı araştırmalardır, bu çalışma, nitel bir araştırma olması nedeniyle önceki çalışmalardan farklılık arz etmektedir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Nitel araştırma; yöntemlerinden görüşme türleri içerisinde veri toplamaya dayanan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

3.1. Nitel Araştırma Yöntemi ve Amacı

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olay ya da olguların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 45). Nitel araştırmada toplanan veriler nicel araştırmada olduğu gibi sayılara indirgenemez. Nitel yöntemlerde toplanan veriler üzerinde bazı sayısal analizler yapmak mümkün ise de, nitel araştırmalarda temel amaç, araştırılan olay ya da olgu ile ilgili okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir resim sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 54). Bu nedenle geniş bir örneklem kitlesiyle çalışmak yerine araştırmanın amacına uygun küçük bir örneklem grubuyla çalışılması daha faydalı olmaktadır (Akıncı ve Sönmez, 2015: 99).

Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğüne karar vermek nicel araştırmalara göre daha zordur. Burada önemli olan neyi bilmek istediğimiz, araştırmanın amacı, güvenilirlik durumu ve elde bulunan kaynaklar ve zaman ölçüsünde nelerin yapılabileceğidir (Büyüköztürk vd., 2012: 94). Nitel araştırmalarda her zaman ilgili evreni temsil edecek düzeyde örneklem belirlemek mümkün olmamaktadır. Bu nedenle nitel araştırma bulgularının genellenmesi oldukça güç (Büyüköztürk vd., 2012: 244) ayrıca sonuçların genellenmesi amaçlanmaz. Nitel araştırmalarda derinlemesine inceleme, detaylarıyla anlama çabası hakimdir. Bundan dolayı, nitel araştırmalarda, bilimsel araştırmanın özelliklerinden biri olan genellenebilir olma özelliğine karşılık gelen genellenebilir boyutunun sağlanabilmesi için yapılan çalışmaların nicel bir araştırma ile desteklenmesi gerekmektedir (Ataseven, 2012: 558).

Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme türleri içerisinde en sık kullanılan ve sözlü iletişim yoluyla veri toplamaya dayanan yarı yapılandırılmış görüşme tekniğidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 46; Sönmez ve Alacapınar, 2011: 108). Bazı çalışmalarda bu görüşme tekniğine derinlemesine görüşme tekniği de denilmektedir (Bal, 2013: 74). Nitel yöntemde derinlemesine görüşmelerin özel bir yeri vardır ve nitel yöntemlerin en güçlü tekniklerinden biridir (Tekin, 2006: 102). Derinlemesine görüşme bir veri toplama tekniği olarak; açık uçlu soruların sorulması, etkin dinlemenin yapılması, cevapların kaydedilmesi ve ilişkili ek sorularla araştırma konusunun detaylı bir şekilde incelenmesini mümkün kılar (Akıncı ve Sönmez, 2015: 99). Bu teknikte, görüşme güven verici bir ortamda gerçekleştirilir. Görüşmeciden izin alındıktan sonra ses kayıt cihazıyla görüşme kaydedilir. Kaydedilen görüşme çözümlenir, yorumlanır ve sonuçlar yazılır (Bal, 2013: 74).

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunun geçerliliği için çeşitli ölçütler bulunmaktadır. Bunlardan biri katılımcı teyididir. Bu noktada katılımcılarda gönüllülük esas alınmış ve sorulara samimi cevap vermeleri için isimlerinin gizli tutulacağı ve hiçbir şekilde açıklanmayacağı belirtilmiş, fakat kendilerince isimlerinin kullanılmasında bir sakınca olmadığı ifade edilmiştir. Bilgi formu kısmında öğrencilerin isimlerine yer verilmiştir ve ayrıca öğrencilerin kodlamasında belli bir sıra gözetmeden tesadüfen yapılmıştır. Katılımcıların öğrenci olması nedeniyle (Ö) harfiyle, (Ö1), (Ö2), (Ö3), (Ö4),.....(Ö10) şeklinde kodlar verilmiştir.⁵ İkinci ölçüt ise verilerin katılımcılar ile yüz yüze derinlemesine görüşülerek toplanmasıdır. Bir diğer ölçüt de ortaya konan görüş ve önerilerin araştırma konusuna ilişkin ana temaları açıklayıcı ve yorumlayıcı bir niteliğe sahip olmasıdır. Görüşme formunun uzman görüşüne sunulması teyit edilmesi de araştırmanın güvenilirliğini sağlayan önemli bir başka ölçüttür. Bu çerçevede ilave olarak Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nin turizm bölümündeki bir akademisyen ile Süleyman Demirel Üniversitesinde iktisat ve işletme bölümündeki iki akademisyenin görüşlerine başvurulmuştur. Güvenirliği sağlayan son ölçüt ise katılımcıların görüşlerinin bulgular kısmında doğrudan aktarım yoluyla gösterilmesidir (Akıncı ve Sönmez, 2015: 103). Bunun için zaman zaman katılımcı görüşleri olduğu gibi aktarılmıştır.

Bu nitel araştırmada, önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin, kırsal turizme bakış açıları incelenmiştir. Bu araştırmada, önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilere derinlemesine görüşme tekniği uygulanmış, elde edilen bulgular yardımıyla bazı sonuçlara ulaşılmış ve bu sonuçlardan

⁵ Katılımcıların öğrenci olması nedeniyle (Ö) harfi ile kodlanmışlardır.

hareketle bazı öneriler sunulmuştur. Ayrıca bu araştırmanın ileride bu konuda yapılacak bilimsel çalışmaların alt yapısını oluşturmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın temel amacı; üniversitelerde önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizme bakış açılarının değerlendirilmesidir. Araştırmanın amacına dönük olarak şu sorulara⁶ da cevaplar aranmıştır.

1. Bu bölüme gelmeden önce kırsal turizm hakkında bir bilginiz var mıydı?
2. Kırsal alan ve kırsal turizm kavramı size neyi ifade etmektedir, kırsal turizm kavramını tanımlar mısınız?
3. Kırsal alanlara hiç seyahat ettiniz mi? Seyahat ettiyseniz buralara seyahat etmenizdeki asıl amaç nedir?
4. Şu ana kadar kırsal turizm aktiviteleri olarak hangi faaliyetlere katıldınız?
5. Gelecekte belirtilen kırsal turizm aktivitelerinden hangilerini yapmayı düşünürsünüz?
6. Kırsal turizmin olumlu etkileri sizce neler olabilir?
7. Kırsal turizmin olumsuz etkileri sizce neler olabilir?
8. Gelecekte kırsal turizm işletmelerinde çalışma konusunda düşünceleriniz nelerdir?

3.2. Evren ve Örneklem

Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünü hesaplamanın belli bir kuralı yoktur. Örneklem, araştırmanın amacına, araştırma için ayrılan kaynağa, araştırma sorularına ve sınırlılıklarına göre değişir (Akıncı ve Sönmez, 2015: 103).

Araştırmanın evrenini, 2015 - 2016 eğitim-öğretim yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu (BHTMYO) önlisans düzeyinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı altındaki Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri bölümündeki birinci ve ikinci sınıfta eğitim gören 64 gündüz bölümü öğrencilerinden oluşturmaktadır. Birinci sınıfta 39 ve ikinci sınıfta 25 öğrencinin 2015 - 2016 eğitim-öğretim yılında kayıt yaptırdığı tespit edilmiştir.⁷ İncelemeler sonucunda birinci sınıf listesindeki 34 ve ikinci sınıf listesindeki 25 öğrencinin 2015 - 2016 güz dönemindeki toplam 64 öğrenci seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden sistematik örnekleme yöntemiyle (Büyüköztürk vd., 2012: 88) örneklem kümesi oluşturulmuştur. Sistematik örnekleme yönteminde en sık kullanılan yöntem ise evrenden her birim veya bireyin belli aralıklarla seçilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 132). Bunun için birinci sınıftan altı, ikinci sınıftan dört öğrencinin seçilmesi planlanmıştır ve birinci sınıf mevcudu 39 öğrenci olduğundan dolayı aralık 6 olarak bulunmuştur. Birinci sınıf listelerindeki ilk 6. 12. 18. 24. 32. ve 36. öğrenciler görüşmeye dahil edilmişlerdir. İkinci sınıf listelerindeki ilk 6. 12. 18. ve 24. öğrenciler görüşmeye dahil edilmişlerdir. Bu sistematik örnekleme sonucunda örneklem sayısını güz döneminde vize ve final sınavına katılan 64 öğrenciden (birinci sınıf mevcudu 39 ve ikinci sınıf mevcudu 25) 10'u oluşturmaktadır.

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksek Okulu 120 öğrenci kapasitesi ile (60 öğrenci birinci öğretim ve 60 öğrenci ikinci öğretim) Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümü 2012 yılında eğitim öğretim faaliyetine başlamasına karşın zamanla ikinci öğretim kapanmış ve

⁶ Ayaz ve arkadaşlarının (2012)'deki çalışmasındaki sorular makalenin yazarları tarafından uyarlanmıştır.

⁷ BHTMYO öğrenci işlerinden elde edilen verilere dayanmaktadır.

öğrenci kapasitesi 46'ya düşmüş ve düşmeye devam etmektedir. Bu düşüşün nedenleri arasında üniversitelerin meslek yüksekokullarında turizm bölümlerinin fazlasıyla açılması, bölümü kazandığı halde kaydını yaptırmayı gelmeyen öğrenci sayısının fazlalığı, bölümlerdeki öğretim elamanı eksikliği ve uygulama alanlarının yeterli düzeyde olmaması gelmektedir. Ayrıca mezun olan öğrencilerin sektörde kalma oranlarının düşük olması nedeniyle de meslek yüksekokullarının öğrenci sayıları gün geçtikçe azalmaktadır.

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Öncelikle görüşmeye katılmak isteyen öğrenciler tespit edilmiş ve 10 öğrencinin görüşme yapma isteği içerisinde olduğu sonucuna varılmıştır. Görüşme için kendilerinden 23.02.2016 tarihinde Salı günü 08.30 – 18.30 saatleri arasında randevu istenmiş ve öğrencilerin uygun oldukları saatlerde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu araştırmanın güvenilirliği, öğrencilerin birbirlerinden ve sorulardan etkilenmemeleri için gerekli olan konuşmalar görüşme bitiminde öğrencilerle yapılmıştır. Ayrıca bu görüşmenin gizli kalması için hiçbir öğrenci ile bu görüşmenin paylaşılması ricasında bulunulmuştur.

Görüşmeler Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümünde öğretim üyesi olan bu araştırmanın yazarının okul odasında önceden belirlenen gün ve saatlerde yüz yüze görüşmeye dayalı ve bire-bir olarak gerçekleşmiştir. Görüşme sırasında katılımcıların izni doğrultusunda ses kaydı yapılmıştır. Görüşmeler 23.02.2016 tarihinde randevu verilen saatlerde gerçekleşmiş ve her bir görüşme, belirlenen amaç doğrultusunda ve karşılıklı sohbet ortamında yaklaşık 45 - 60 dakika sürmüştür. Genellikle açık uçlu sorular hazırlanarak katılımcıların daha detaylı cevaplar vermesi istenmiştir.

3.4. Veri Analizi

Verilerin elde edildiği mülakatların içerik analizinde Ongun (2015), Ongun ve Gövdere (2015), Akıncı ve Sönmez (2015), Alparslan ve Can (2015) tarafından yapılan çalışmalardan yararlanılmıştır. İlk aşamada verilerin çözümlenmesi yapılmış daha sonra, okunan veriler kendi içerisinde belli kategorilere ayrılarak "Görüşme Kodlama Anahtarı" oluşturulmuştur. Bulguların yorumlanabilmesi için nitel veriler sayısal verilerle ifade edilmeye çalışılmıştır. Bunun için kategorilerin frekansları hesaplanarak yüzdeleri ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmeye çalışılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksek Okulu'nda (BHTMYO) önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan 10 öğrencinin kırsal turizme bakış açıları incelenmiş ve verilerin toplanabilmesi için biri görüşme yapılan kişilerin demografik bilgilerinin yer aldığı bilgi formu, diğeri ise yarı yapılandırılmış görüşme sorularını içeren iki adet ölçü aracı kullanılmıştır. Bu iki adet ölçü aracından elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir.

4.1. Katılımcılara İlişkin Demografik Özellikler

Görüşmenin hemen öncesinde katılımcılardan demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla bir bilgi formu doldurmaları istenmiştir. Bilgi Formu ile katılımcıların cinsiyet, yaş, memleket,

yaşadıkları yer kırsal bir yerleşke mi ya da kentsel bir yerleşke mi ve mezun oldukları liseyi içeren bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların başlıca demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri (Ö=10)

	Özellikler	Katılımcı Sayısı (Ö)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	4	% 40
	Erkek	6	% 60
Yaş	15-18	2	% 20
	19-22	6	% 60
	23 ve üzeri	2	% 20
İkamet Yeri	Kırsal	6	% 60
	Kentsel	4	% 40
Sınıfı	Birinci Sınıf (1.öğretim)	6	% 60
	İkinci Sınıf (1.öğretim)	4	% 40
Mezun Oldukları Lise	Meslek Lisesi	4	% 40
	Anadolu Lisesi	3	% 30
	Turizm Meslek Lisesi	3	% 30

Tablo 1’de bireylerin cinsiyetleri, yaşları, ikamet yerleri, sınıfları ve mezun oldukları liseler verilmiştir. Öğrencilerin demografik özelliklerine bakıldığında turizm eğitimi alan öğrencilerin % 40’ını bayan öğrenciler oluştururken % 60’ını ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır. 15–18 yaş aralığında % 20 ile beş öğrenci, 19-22 yaş aralığında % 60 ile üç öğrenci ve 23 yaşın üzerinde ise % 20 ile de iki öğrenci bulunmaktadır. İkamet ettikleri bölge açısından öğrencilerin % 60’ı kırsal bölgede, % 40’ı da kentsel bölgede ikamet eden bireylerden oluşmaktadır. Kırsal bölgeyi ve kırsallığı yakından tanıyan öğrencilerin çoğunlukta olması sonuçların güvenilirliği açısından önemli bir unsur olarak kabul edilmektedir (Ayaz vd., 2012: 107). Eğitim gördüğü sınıf bazında öğrencilerin % 40’ının birinci sınıfta % 60’ı ise ikinci sınıfta turizm eğitimi almaktadır. Öğrencilerin % 30’unun bu bölüme gelmeden önce turizm eğitimi almadıkları göze çarpmaktadır. Öğrencilerin % 40’ı Meslek Lisesi, % 30’u Anadolu Lisesi ve % 30’u ise Turizm Meslek Lisesi mezunudur.

4.2. Bulgular

Turizm eğitimi alan öğrencilerin Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümüne gelmeden önce, kırsal turizm hakkında bilgi sahibi olup olmadıklarının belirlenmesine yönelik ifadeler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Kırsal Turizm Bilgisi

Araştırma Sorusu	Kod Anahtarı	Verilerin Kodlanması (Cümle-Kelime) Frekanslar (f)	Yüzdeler (%)
Bu bölüme gelmeden önce kırsal turizm hakkında bir	Kırsal	Kırsal turizm hakkında bir bilgim yoktu. Ö2, Ö3, Ö6, Ö7	% 40
	Turizm	Kesinlikle kırsal turizmden haberdar değildim. Ö1, Ö5.	% 20
		İlk kez derslerde öğrendim. Ö4, Ö8.	% 20
	Bilinci	Deniz var iken köy yerinde turizm olmaz. Ö9.	% 10

bilginiz var mıydı?		Turistler niçin köye gelsin ki! Ö10.	% 10
---------------------	--	--------------------------------------	------

Öğrenciler bu bölüme gelmeden önce kırsal turizm ile ilgili herhangi bir bilgiye sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir. Çoğunluğun yaşadığı yerler kırsal bölge olmasına rağmen kırsal turizm türünün varlığından haberdar olmadıklarını ifade etmeleri kırsal turizm olgusunun yeterli düzeyde tanıtımının yapılmamasından kaynaklandığı kanısına varılmıştır. Öğrencilerin % 40'ı kırsal turizm hakkında herhangi bir bilgisinin olmadığı, % 20'si kesinlikle kırsal turizm diye bir kavramdan haberdar olmadığı yine % 20'sinin kırsal turizm kavramını ilk kez derslerde öğrendiğini, % 10'unun deniz, kum ve güneş var iken turistlerin buraları tercih edeceklerini ve köyleri tercih etmeyeceklerini ifade ettikleri gözlenmiştir. Aslında “kırsal turizm hakkında bir bilgim yoktu, ilk kez derslerde öğrendim ve kesinlikle kırsal turizmden haberdar değildim” cümleler birlikte değerlendirildiğinde katılımcıların % 80'inin kırsal turizm hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadıkları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3: Kırsal Alan ve Kırsal Turizm Kavramı

Araştırma Sorusu	Kod Anahtarı	Verilerin Kodlanması (Cümle-Kelime) Frekanslar (f)	Yüzdeler (%)
Kırsal alan ve Kırsal turizm kavramı size neyi ifade etmektedir, kırsal turizm kavramını tanımlar mısınız?	Doğallık	-Sessiz ortamlar. Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8. -Doğal alanlar. Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö10. -Doğal güzelliği çok fazla olan yerler. Ö4, Ö7, Ö9. -Kafa dinlemek için bulunmaz bölgeler. Ö7, Ö9, Ö10. -Şehir gürültüsünden uzak alanlar. Ö6, Ö10. -Şehir hayatından uzak alanlar. Ö8. -Kırsal kültürü devam ettiren bölgeler. Ö10.	% 80 % 60 % 30 % 30 % 20 % 10 % 10

Ö4, “... ilçesinin bir köyünde yaşamaktayım. Bizim oralarda tarımcılık ve hayvancılık yapılmaktadır. Fakat bunların turistlerin ilgisini çekebileceğini hiç düşünmemiştim. Derslerde kırsal turizm hakkında bilgi edindikçe kırsal turizmden köyün gelir elde edebileceğini düşündüm. İlk kez derste öğrendiğim kırsal turizm bilgisiyle gelecekte köyümde turizmle ilgili bir faaliyette bulunmayı düşünüyorum.”

Tablo 3’de turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal alan ve kırsal turizm kavramına vermiş oldukları cevaplara bakıldığında, katılımcıların hepsinin (% 100) kırsallıkla ilgili bir cümle ya da kelime akıllarına geldiği görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Öğrencilerin % 80’ni kırsal alanların sessiz ortamlar olduğunu, % 60’ı ise bu alanların doğal alanlar olduğunu ve kırsal turizmin doğal ortamlarda yapıldığını ifade etmişlerdir. %10’nu yani bir öğrenci kırsal alanların şehirlerden uzak, teknolojinin ve yeniliklerin kısmen olmadığı bölgeler olduğunu ve ayrıca bir öğrenci de kültürün devam ettiği bölgeler olduğunu ve turistlerin bu kültürü yerinde görmek için buraları ziyaret ettiklerini ifade etmiştir.

Ö1, “Kırsal turizm denildiği zaman genellikle sessiz doğal ortamlarla iç içe olma ve şehrin gürültüsünden kaçıp daha çok kafa dinlenmesi için yapılan bir turizm anlayışılmaktadır.”

Ö2, “Kırsal turizm, şehirlerden uzak, temiz hava, sessizlik, teknolojiden uzak yapılan alternatif bir turizm türüdür.”

Ö3, “Kırsal turizm doğal ortamlarda yapılması gerekmektedir, şehirlerden olabildiğince uzakta, yani köylerde...”

Ö4, “Kırsal turizm, insanların doğayla iç içe olması, köy yaşantısını tatması ve insanların doğayla ilgilenerek iş streslerini atmalarıdır.”

Ö5, “Kırsal turizm insanların kırsal alanlarda yaptığı aktiviteler, geziler ve orada konaklamalarından doğan etkinlikleri içine alan turizmdir.”

Ö6, “Kırsal turizm, denilince genellikle akla gelen ilk şey doğallık ve kendine özgü olan güzelliştir.”

Ö7, “Kırsal turizm, insanların kırsal bölgelerde şehir hayatından uzaklaşmak, kafa dinlemek, kırsal bölgedeki kültürleri tanımak için yaptıkları turizm aktiviteleridir.”

Ö8, “Kırsal turizm kırsal alanlarda yapılan turizm türüdür.”

Tablo 4: Kırsal Alanlara Ziyaret Nedenleri

Araştırma Sorusu	Kod Anahtarı	Verilerin Kodlanması (Cümle-Kelime) Frekanslar (f)	Yüzdeler (%)
Kırsal alanlara hiç seyahat ettiniz mi? Seyahat ettiyseniz buralara seyahat etmenizdeki asıl amaç nedir?	Amaç	-Akrabaları ziyaret etmek. Ö1, Ö3, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10. -Piknik yapmak için. Ö1, Ö2, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10. -Arkadaşları ziyaret etmek. Ö1, Ö4, Ö7, Ö9. -Köy yaşantısını merakımdan dolayı. Ö2, Ö6. -Macera amacıyla. Ö2. -Yeni yerler görme amacıyla. Ö7.	% 60 % 60 % 40 % 20 % 10 % 10

Öğrencilerin çoğunluğu kırsal yerleşkelerde ikamet etmeleri ve akrabalık bağlarını koparmamaları nedeniyle özellikle bayram ve yaz tatillerini buralarda geçirdiklerini, öğrencilerin % 60'ının kırsal alanları ziyaret etme nedenleri arasında özellikle bayram ve tatillerde akrabalarını ziyaret etmek ve piknik yapmak amacıyla bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin % 40'ı ise arkadaşlarını ziyaret etmek amacıyla, % 20'si köy yaşantısını merak ettiği için, % 10'u macera olsun diye ve diğer % 10'u da yeni yerler keşfetmek amacıyla kırsal alanları ziyaret ettiklerini ifade etmiştir.

Ö3, “Ben köyde doğmuşum, fakat çok küçükken ailem İzmir'e yerleşmiş. Fakat fırsat buldukça özellikle bayram ve yaz tatillerinde ninem ve dedemi görmek için köyümüze gidiyoruz.”

Tablo 5: Kırsal Turizm Aktiviteleri

Araştırma Sorusu	Kod Anahtarı	Verilerin Kodlanması (Cümle-Kelime) Frekanslar (f)	Yüzdeler (%)
Şu ana kadar kırsal turizm aktiviteleri olarak hangi faaliyetlere katıldınız?	Kırsal Turizm Aktiviteleri	-Piknik yapma. Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9. -Bisiklete Binme. Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö10. -Yürüyüşe katılma. Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10. -Olta balıkçılık. Ö6, Ö8, Ö9. -Kuş gözlemciliği. Ö3, Ö6, Ö10. -Dağ tırmanışı. Ö9. -Paraşütle atlama. Ö7.	% 80 % 60 % 60 % 30 % 30 % 10 % 10

Turizm eğitimi alan öğrencilerin şu ana kadar hangi tür kırsal turizm aktivitelerine katıldıkları Tablo 5'de verilmiştir. Kırsal turizm aktivitelerini bilen öğrencilerin daha önce kırsal turizm etkinliklerine katıldıkları görülmüştür. İlk üç sırada ve yüzde olarak yüksek bir oranda olmak üzere, öğrencilerin kırsal turizmde; piknik yapma, bisiklete binme ve yürüyüş aktivitelerine katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin % 80'i piknik yapma, % 60'ı bisiklete binme ve yürüyüş yapma, % 30'luk bir oranda olta balıkçılık ve kuş gözlemciliği aktivitelerine katıldıkları ve öğrencilerin en düşük oranda % 10'luk bir

oranda yani bir kişinin dağ tırmanışı ve bir kişinin de paraşütle atlama aktivitesi yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gelecekte de öğrencilerin hepsi kırsal turizm aktivitelerine katılmayı düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 6: Gelecekte Yapmayı Düşündükleri Kırsal Turizm Aktiviteleri

Araştırma Sorusu	Kırsal Turizm Aktiviteleri ⁸ Frekanslar (f)	Yüzdeler (%)
Gelecekte belirtilen kırsal turizm aktivitelerinden hangilerini yapmayı düşünürsünüz?	Spor Aktiviteleri. Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10.	% 90
	Yürüyüş, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10.	% 80
	Bisiklete binme, Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö10.	% 60
	Olta balıkçılık, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9.	% 50
	At binme, Ö2, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10,	% 50
	Avcılık, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10.	% 40
	Kuş gözlemciliği, Ö3, Ö6, Ö8, Ö10.	% 40
	Yüzme, Ö1, Ö7, Ö10.	% 30
	Festival ve şenliklere katılma, Ö4, Ö8, Ö10.	% 30
	Su sörfü yapma, Ö1, Ö7.	% 20
	Rüzgar sörfü yapma, Ö1, Ö9.	% 20
	Küçükbaş hayvan otlatma, Ö4.	% 10
	Çiftlikte çalışma, Ö4.	% 10
Meyve-sebze toplama(elma-mantar-çiçek vb.), Ö3.	% 10	

Tablo 6’da turizm eğitimi alan öğrencilerin gelecekte yapmayı düşündükleri kırsal turizm aktiviteleri liste halinde kendilerine verilmiş ve yapmayı düşündükleri aktivitelerin işaretlenmesi istenmiştir. Bu işaretlenme sonucunda öğrencilerin % 90’ı spor aktiviteleri, % 80’i yürüyüş, % 60’ı bisiklet binme, % 50’si olta balıkçılık ve at binme, % 40’ı avcılık ve kuş gözlemciliği, % 30’u yüzme, festival ve şenliklere katılma, % 20’si su ve rüzgar sörfü yapma, % 10’u ise küçükbaş hayvan otlatma, çiftlikte çalışma, meyve ve sebze toplama aktivitelerini yapmayı düşündüklerini ifade etmişlerdir. Gelecekte katılacakları aktiviteler arasında spor aktiviteleri, yürüyüş ilk sırayı alırken, küçükbaş hayvan otlatma, çiftlikte çalışma, meyve ve sebze toplama aktiviteleri ise en son sırada yer almaktadır.

Tablo 7: Kırsal Turizmin Olumlu Etkileri

Araştırma Sorusu	Kod Anahtarı	Verilerin Kodlanması (Cümle-Kelime) Frekanslar (f)	Yüzdeler (%)
Kırsal turizmin olumlu etkileri sizce neler olabilir?	Kırsal Turizmin Olumlu Etkileri	-Çevre bilinci artar. Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10.	% 70
		-Kadınların ekonomideki rolü. Ö1, Ö2, Ö5, Ö8, Ö9.	% 50
		-Yerel halkın bilinç düzeyi artar. Ö2, Ö3, Ö6, Ö7.	% 40
		-Kadınlar el örgülerini satar. Ö2, Ö8, Ö10.	% 30
		-Gençler iş imkanı bulur. Ö1, Ö5, Ö7.	% 30
		-Kentte göç yavaşlar. Ö2, Ö9.	% 20
		-Yaşam düzeyleri iyileşir. Ö8.	% 10

“Turizm eğitimi alan öğrencilere kırsal turizmin olumlu etkileri neler olabilir?” sorusuna vermiş oldukları cevaplar arasında ilk sırayı çevre bilincinin artacağı ifadesi yer alırken, en son sırayı da yaşam düzeyleri iyileşir cevabı yer almaktadır. Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar ve yüzdeleri Tablo 7’de verilmiştir. Tablo 7’deki verilere göre % 70’lik oranla çevre bilincinin artması, % 50 ile kadınların

⁸ Kırsal turizm aktiviteleri Ayaz ve arkadaşlarının (2012)’deki çalışmasından alınmıştır.

ekonomideki rolü değişir, % 40 ile yerel halkın bilinç düzeylerinin artması, % 30 ile gençlerin iş imkanının oluşması ve kadınların el işlerinin satılması, % 20 ile kırsaldan kente olan göçü yavaşlatacağı ve % 10 ile de kısmen yaşam düzeylerinin artacağı gibi ifadeler kullanılmıştır.

Aslında öğrencilerin kırsal turizmin olumlu etkileri nelerdir sorusuna vermiş oldukları cevaplar daha önceki Çeken ve arkadaşlarının (2012) yapmış oldukları çalışmadaki ekonomik etkilerle örtüşmektedir.

Tablo 8: Kırsal Turizmin Olumsuz Etkileri

Araştırma Sorusu	Kod Anahtarı	Verilerin Kodlanması (Cümle-Kelime) Frekanslar (f)	Yüzdeler (%)
Kırsal turizmin olumsuz etkileri sizce neler olabilir?	Kırsal Turizmin Olumsuz Etkileri	-Doğal alanlar tahrip olur. Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10.	% 70
		-Doğallık ortadan kalkar. Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö9, Ö10.	% 60
		-Gürültü ve kalabalık kirliliği yaşanır. Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö8.	% 50
		-Yerel halk tarım ve çiftçiliği terk eder. Ö1, Ö5, Ö8, Ö10.	% 40
		-Kültürümüz bozulur. Ö7, Ö8.	% 20
		-Betonarme binalar çoğalır. Ö4, Ö10.	% 20
		-Aile yaşantıları bozulur. Ö9.	% 20

Kırsal turizmin olumsuz etkileri içinde öğrencilerin; % 70'le doğal alanların tahrip olması, % 60'la doğallığın bozulması, % 50 ile gürültü ve kalabalık kirliliği, % 40 ile kırsal yerel halkın tarımı terk ederek rantı bekler duruma geçmesi, % 20'lik oranla da kültürün bozulması, betonarme binaların çoğalması ve aile yaşantısının olumsuz etkilenmesi gibi sorunlarla karşı karşıya kalılabileceğini ifade ettikleri görülmüştür.

Tablo 9: Gelecekte Kırsal Turizm İşletmelerinde Çalışma İstekleri

Araştırma Sorusu	Verilerin Kodlanması (Cümle-Kelime) Frekanslar (f)	Yüzdeler (%)
Gelecekte kırsal turizm işletmelerinde çalışma konusunda düşünceleriniz nelerdir?	Kesinlikle düşünmüyorum (4 öğrenci) ⁹	% 40
	Çalışmayı düşünebilirim (6 öğrenci) ¹⁰	%60

Tablo 9'da turizm eğitimi alan öğrencilerin gelecekte kırsal turizm sektöründe çalışmaya yönelik düşünceleri yer almaktadır. Turizm eğitimi alan erkek öğrencilerin kırsal turizmde çalışabilecekleri yönündeki beyanlarına karşın bayan öğrencilerin hiçbir koşulda kırsal turizmde çalışmayacaklarını beyan ettikleri gözlenmiştir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Turizm denilince insanların ilk akıllarına gelen deniz, kum ve güneş (3S) üçlüsüne sıkışıp kalmış olan tatil anlayışıdır. Ancak deniz ve kumsaldan uzak yerlerde de tatillerin yapılabileceği algısı günümüzde önem kazanmaktadır. Turizm eğitimi almış öğrenciler kırsal turizm aktivitelerine öncülük

⁹ Öğrencilerin kod numaraları kullanılmamıştır, dört öğrenci de bayan öğrencidir.

¹⁰ Öğrencilerin kod numaraları kullanılmamıştır altı öğrenci de erkek öğrencidir.

yaptıkları sürece kırsal turizm olgusu tüm toplumun bireyleri tarafından kabul edilir hale gelecek ve önem kazanacaktır. Bunun sonucunda kırsal turizm, tarımla birlikte bölgesel kalkınmaya katkı sağlayacaktır. Önlisans turizm eğitimi alan öğrenciler kırsal turizm hakkında bilinçlenmesi sonucunda bölgelerin kalkınmasında lokomotif bir rol oynayacağı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun kırsal bölgelerden gelmeleri ve bu öğrencilerin okulları bittikten sonra tekrar o bölgelere dönecek olmaları, özellikle kendi bölgelerinde kendi yerel turizmini yaratmak için çabalayan her kırsal toplumda, turizm eğitimi alan öğrenciler bölgelerin gelişiminde önemli bir fırsat olarak görülebilir.

Önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrenciler kırsal turizm aktivitelerinden piknik yapma, bisiklete binme, yürüyüşe katılma, olta balıkçılık, kuş gözlemciliği, dağ tırmanışı ve paraşütle atlamayı yaptıklarını ifade etmeleri, aslında kırsal turizmle iç içe oldukları şeklinde yorumlanabilmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre görüşmeye katılan erkek öğrenciler gelecekte kırsal turizmde çalışma düşüncesine olumlu bakarken, bayan öğrenciler kırsal turizmde çalışma konusuna olumsuz bakmaktadırlar. Bu bağlamda özellikle kırsal bölgelerde çalışmayı düşünen öğrencilerin teşvik edilmesi ve gerekli eğitimlerle desteklenmesi gereklidir. Kırsal bölgelerde turizm faaliyetinde bulunulması sonucunda göç kısmen engellenir ve istihdam olanakları sağlanır.

Öğrencilerin çoğunluğunun yaşadıkları yerlerin kırsal bölge olmasına rağmen kırsal turizm türünün varlığından haberdar olmamalarının kırsal turizm olgusunun yeterli düzeyde tanıtımının yapılmamasından kaynaklandığı kanısına varılmıştır.

Sonuç olarak turizm eğitimi almakta olan katılımcılar ile gerçekleştirilen bu araştırmayla beraber, turizm sektöründe geleceğin eğitimi iş görenlerini oluşturacak öğrencilere kırsal turizm iyi bir şekilde ifade edilirse kırsal turizme olan olumlu bakış açıları geliştirilebilir ve kırsal turizm konusunda bilinçlenmelerine katkı sağlanabilir.

Teşekkür: Görüşmelere katılan ve samimi bir şekilde cevap veren Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü öğrencilerine teşekkür ederiz.

6. KAYNAKLAR

Ahipaşaoğlu, Suavi-Çeltek, Evrim (2006), *Sürdürülebilir Kırsal Turizm*, Gazi Kitabevi Fersa Matbaacılık, Ankara.

Akça, Hasan-Esengün, Kemal-Sayılı, Murat (2001), “Kırsal Alanların Kalkınmasında Kırsal Turizmin Rolü”, *Standart Dergisi*, 40 (470), Şubat, (29-35).

Akıncı, Zeki-Sönmez, Nesrin (2015), “Engelli Bireylerin Erişebilir Turizm Beklentilerinin Değerlendirilmesine Yönelik Nitel Bir Araştırma”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt.26, Sayı. 1, Bahar, (97-113).

Alparslan, Ali Murat-Can, Ali (2015), “The Antecedents of Extra-Role Organizational Behaviors: A Qualitative Research On Soldier”, *Journal of Business Research Turk*, Vol.7, Issue.1, (26-42), www.isarder.org. (02.04.2015).

Ataseven, Burçin (2012), “Nitel Bilimsel Araştırmalarda Veri Kalitesinin Önemi”, *Marmara Üniversitesi, İ.İ.B. Dergisi*, Cilt.33, Sayı.2, (543-564).

Ayaz, Nurettin-Yeşiltaş, Murat-Türkmen, Fatih (2012), “Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kırsal Turizme Bakış Açıları ve Algıları Üzerine Bir Araştırma”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (22), (103-112).

Aydemir, Bülent (2008), “Türkiye’de Turizm Eğitimi: Kültür ve Turizm Bakanlığı Örneği”, *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi*, Mart, Ankara.

Bal, Hüseyin (2013), *Nitel Araştırma Yöntemi*, Fakülte Kitabevi, 1. Baskı, Isparta.

Baltacı, Furkan-Üngüren, Engin-Avsallı, Hüseyin-Demirel, Osman Nuri (2012), “Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”, *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, Cilt.4, Sayı.1, (17-25).

Boylu, Yasin (2004), *Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Okul Amacına Yönelik Beklentilerinin Değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Büyüköztürk, Şener-Çakmak, Kılıç Ebru-Akgün, Erkan Özcan-Karadeniz, Şirin-Demirel, Funda (2012), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Geliştirilmiş 12. Baskı, Pegem Akademi, Ankara.

Çeken, Hüseyin-Dalgın, Taner-Çakır, Neşe (2012), “Bir Alternatif Turizm Türü Olarak Kırsal Turizmin Gelişimini Etkileyen Faktörler ve Kırsal Turizmin Etkileri”, *International Journal of Social and Economic Science*, 2 (2), (11-16).

Çeken, Hüseyin-Karadağ, Levent-Dalgın, Taner (2007), “Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye’ye Yönelik Teorik Bir Çalışma”, *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8 (1), (1-14).

Emekli, Gözde-Südaş, İlkay-Soykan, Füsün (2006), “Göç, Kırsal Kalkınma-Kırsal Turizm ve Türkiye”, (324-340). http://www.meteoroloji.gov.tr/2006/araştırma/files/Sera_Gazi_Salim.pdf. (01.01.2016).

Emir, Oktay-Pelit, Elbeyi-Arslan, Soner (2010), “Turizm Alanında Önlisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Öncesi ve Sonrası Görüşlerinin Karşılaştırılması (Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği)”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.9, Sayı.33, (141-165).

Esengün, Kemal-Akça, Hasan-Sayılı, Murat (2002), “Dağlık ve Ormanlık Alanlarda Kırsal Turizm Faaliyeti ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma”, 1, *Ulusal Ormanlık Kooperatifleri Sempozyumu*, 22 - 23 Mart, Kastamonu, (97-102).

Hanedar, Cevdet-Ünal, Tayfur-Kızılaslan, Nuray (2015), “GOÜ Ziraat Fakültesi Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Kırsal Turizm”, *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 32 (2), (86-99).

Kılıç, Burhan-Kurnaz, Alper (2010), “Alternatif Turizm ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Ekolojik Çiftlikler: Pastoral Vadi Örneği”, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2/4, (39-56).

Kiper, Tuğba (2006), *Safranbolu Yörüköyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

Kiper, Tuğba-Yılmaz, Emine (2008), “Şarköy-Kumbağ Arasında Kırsal Kalkınmayı Destekleyici Turizm Olabilirliği ve Yerel Halkın Rolü”, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 5 (2), (159-168).

Küçükaltan, Derman (1997) “*Trakya Ekonomisi İçin Bir Bölgesel Kalkınma Modeli: Kırsal Turizm*”, 7. Ulusal Bölge Bilimi Bölge Planlama Kongresi, 1. Kitap, İzmir 20-22 Ekim, Pro-Ofset Matbaacılık, İzmir.

Lane, Bernard (1994), “What Is Rural Tourism?”, *Journal Of Sustainable Tourism*, 2 (1-2), (7-21).

Morgül, Şükran Mercan (2006), *Trakya Bölgesinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesine İlişkin Analiz: Kırklareli Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Edirne.

Nilsson, Per Ake (2002), “Staying On Farms-An Ideological Backround”, *Annual Of Tourism Research*, 17 (8), (7-24).

Ongun, Utku (2015), *Kırsal Turizmin Kırsal Kalkınmaya Etkisi: Şirince Örneği*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta.

Ongun, Utku-Gövdere, Bekir (2015), “Kırsal Turizmin Kırsal Kalkınmaya Etkisi: Şirince Örneği”, *International Journal of Social and Economic Science*, 5 (2), (46-55).

Özgünç, Nazmiye (1998), *Turizm Coğrafyası Özellikler - Bölgeler*, Çantay Kitabevi, İstanbul.

Pelit, Elbeyi-Güçer, Evren (2006), “Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeler Üzerine Bir Araştırma”, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı.1, (139-163).

Sharpley, Richard-Sharpely, Julia (1997), *Rural Tourism: An Introduction*, Thomson Business Press, London.

Soykan, Füsün (1999), “Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm”, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 10, Sayı: Mart-Haziran, (67-75).

Soykan, Füsün (2003), “Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi için Önemi”, *Ege Coğrafya Dergisi*, 12, İzmir, (1-11).

Soykan, Füsün (2004), *Bir Turizm Coğrafyası Araştırması: Kırsal Alanların Turizm Potansiyelinin Saptanması ve Şirince Köyüne (İzmir) Uygulaması*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.

Soykan, Füsün (2006), “Avrupa’da Kırsal Turizme Bakış Kazanılan Deneyim”, *II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi*, 20-22 Nisan, (71-87).

Sönmez, Veysel-Alacapınar, Füsün G. (2011), *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

Şerefoğlu, Coşkun (2009), *Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü 2007-2013 Yılları Arasında Ülkemizde Uygulanacak Olan IPARD Kırsal Kalkınma Programındaki Yeri, Önemi ve Beklenen Gelişmeler*, Uzmanlık Tezi, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Daire Başkanlığı, Ankara.

Tekin, Hasan Hüseyin (2006), “Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme”, *Sosyoloji Dergisi*, Sayı.13, (101-116).

Türkeri, İlker (2014), “Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitiminin Özel Nitelikli Sorunları ve Çözüm Önerileri”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, Y.3, S.4, (1-14).

Tüylüoğlu, Tuğba (2003), *Türkiye’de Turizm Eğitiminin Niteliği*, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Uçar, Metin-Çeken, Hüseyin-Ökten, Şevket (2010), *Kırsal Turizm ve Kırsal Kalkınma (Fethiye Örneği)*, Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

Ünlüönen, Kurban (2004), “Turizm İşletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri ve Algılamaları Açısından Karşılaştırılması 1998-1999 ve 2003-2004 Öğretim Yılları”, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt.7, Sayı.1, (108-130).

Ünlüönen, Kurban-Boylu, Yasin (2005). “Türkiye’de Yüksek Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.3 Sayı.12, (11-32).

Yağcı, Özcan (2002), “Turizmde Çeşitlendirme, Sürdürülebilirlik ve Kırsal Turizm”, <<http://www.cmyo.ankara.edu.tr/~iktisad/TURKONF/web/ozcan-yagci.doc>>, (26.09.2006).

Yıldırım, Ali-Şimşek, Hasan (2013), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınları, Genişletilmiş 9. Baskı, Ankara.